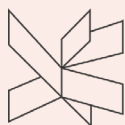

EPISODISKA TEXTER

Följande episodiska texter har samlats in under Power Plays minnesverkstäder och arkiveras här för att vittna om det breda spektrumet av arbetsplatsrelaterade sexuella trakasserier. De episodiska texterna är alltså baserade på verkliga livserfarenheter men reviderade för att säkerställa de involverade personernas och arbetsplatsernas sekretess.

Episodiska texter är utvecklade inom ramen för forskningsprojektet Power Plays – förebyggande av sexuella trakasserier genom minnesarbete & forumteater på arbetsplatser inom vården. Power Plays finansierades av Nordisk forskningsinsats om sexuella trakasserier i arbetslivet 2022-2023. Projektpartners var Roskilde universitet (Danmark), VIA University College (Danmark), Uleåborgs universitet (Finland) och Jämställd Utveckling Skåne (Sverige).

VIA University
College

Arbetets baksida

Augusta förväntade sig ett snabbt möte med en regelbunden patient under hans lunchpaus. Patienten kom till Augustas kontor där de provade en ny övning för hans nacke. När de var klara gick Augusta för att hämta en utskrift från ett annat rum och tog med den till patienten som stod vid dörren och väntade på att hon skulle komma tillbaka innan han lämnade. När Augusta kom tillbaka så patienten att han hade en till viktig sak att säga. Augusta väntade tålmodigt på honom och uppmuntrade honom att fortsätta. Patienten kom närmare, tittade henne i ögonen och sa seden: "Förlåt men jag måste bara säga, det. Du har en riktig fin rumpa". Kommentaren chockade Augusta och hon fick inte ut ett ljud. I hennes tankar fanns det en stark röst som sa att hon borde svara att det inte är lämpligt att säga sådana saker, men eftersom patienten redan hade passerat henne på vägen ut så lät hon honom bara gå. Augusta började undra om hon hade betett sig på ett sätt i sin professionella relation med sin patient som inbjöd honom att kommentera på hennes kropp på det sättet. Augusta kände sig generad och äcklad av händelsen, och hade en obehagskänsla av att inte veta hur hon skulle agera. Augusta har sedan dess gjort allt för att undvika att träffa patienten igen.

Den gränslösa

En gift kvinna i 70-årsåldern med kronisk höftsmärta frågar en manlig sjukgymnast som hon känner från gymmet om han kan hjälpa henne med sina problem. Sjukgymnasten går med på det och de bestämmer sig för ett behandlingsprogram. Vid första behandlingen frågar han henne om hon kan ta av sig byxorna. Hon svarar på ett flirtigt och självsäkert sätt att hon kan ta av sig alla sina kläder för honom om han vill det. Han svarar nej, det behövs inte, och hon lägger sig på bänken med t-shirt och trosor. Han vill täcka hennes höft med en filt, men hon kastar bort den och fnysar att det inte är nödvändigt. Sjukgymnasten är förvånad över hennes beteende men insisterar starkt på att täcka henne. Efter en stund föreslår hon att han, i samband med den manuella massagen, kan utföra vaginal stretchning på henne. Återigen blir han förvånad, men lyckas vara tydlig i sitt tonläge när han säger nej till förslaget.

Vänförfrågingen

Maria var 21 år gammal och arbetade på ett boende för personer med autism, intellektuell funktionsnedsättning och utmanande beteenden i form av verbala hot och fysiskt våld. Maria arbetade bara deltid och var ganska ny på jobbet, men hon arbetade bra med de boende, personalen och chefen.

En dag flyttade det in en ny man som tidigare hade dömts för sexuella trakasserier och övergrepp. Maria arbetade bra med den nya mannen, men ganska snabbt började han tycka om henne mer än på ett professionellt eller vänskapligt sätt. Detta utvecklades snabbt till att han bara ville ha stöd från Maria, och han blev mycket arg när andra ville hjälpa till. En kväll frågade mannen Maria om hon ville följa med honom och röka en cigarett. Maria svarade ja och de satte sig ner på en bänk och pratade.

Mannen ville säga något men verkade blyg. Maria kände att han ville prata om sitt intresse för henne, så hon försökte styra om samtalet. Då tog mannen upp telefonen och skrev "du är trevlig och snygg". Maria kände sig obekvämt och försökte förklara att hon var en av personalen. Mannen verkade förstå men såg ledsen och besviken ut. Maria kände att det var dags att gå och berättade för honom att hon behövde ta hand om någon annan. Medan hon började gå tillbaka till boendet kände hon hur hennes telefon vibrerade upprepande i hennes ficka. Hon plockade upp den och såg att mannen hade sökt upp henne på alla hennes sociala mediekonton och skickat vänförfrågningar. Hon kände sig ännu mer obekvämt och då hon vände sig om för att titta på mannen log han mot henne och vinkade.

Tanten och vikarien

Robin arbetade på ett LSS-boende som deltidsanställd. En morgon fick Robin i uppdrag att stödja en kvinna med hennes duschning. Robin fick rapport från sina kollegor att hon kan göra det allra mesta själv men behöver stöd vid vissa moment. Väl inne i kvinnans lägenhet hjälper Robin kvinnan in i duschen. Hon tvättar hela kroppen själv och är nästan klar när hon plötsligt vänder sig mot honom och ber honom tvätta hennes vagina. Robin blev omedelbart obekvämt eftersom kvinnan redan hade gjort allt själv. Så han skämtade bort det. Ute bland sina kollegor berättade Robin vad som hade hänt. Kollegorna skrattade och sa, "hon gillar unga killar".

“Dubbel-D-kupan”

Lisa slutade vid 21-tiden och skulle överlämna rapporten till sin medarbetare som skulle gå på nattvakten. Det var Gert som hon kände väl. Gert var ganska trevlig, cirka 15 år äldre än Lisa och väldigt glad i att prata och skvallra. Han började berätta för Lisa hur han hade förklarat för en annan kollega vem hon var och upprepade vad han hade sagt. “Du vet hon med dubbel D-kupa?”. Och då hade kollegan fattat direkt vem Lisa var, något Gert tydligen tyckte var jätteroligt.

När Lisa verkade förvånad och lite skämtande ifrågasatte det, berättade Gert att han var säker på att hon redan hade hört “smeknamnet” användas om henne. Då förstod Lisa att det var fler än han som kallade henne så. Lisa kände sig obehvämen försökte att inte visa det.

Lisa upplevde händelsen som så obehaglig och pinsam att hon aldrig berättade det för någon. I stället kände hon sig skyldig och skamsen. Lisa pratade inte med sina kollegor och inte heller sin chef. Inte ens med sin man vågade hon säga något. Än idag känner hon obehag när hon tänker eller pratar om händelsen.

En önskad kyss

En yngre kvinnlig sjukgymnast ersätter sin kollega och måste därför behandla en äldre manlig patient som hon inte känner till i förväg. Hon har sett honom i huset, men inte hört några rykten om honom. Sjukgymnasten är för närvarande gravid och går därför runt med en stor mage. Behandlingen sker i ett stängt rum, där patienten får sin behandling på en bänk. Efter behandlingen ber hon honom att kliva av bänken och klä på sig. Patienten klär på sig, sjukgymnasten säger tack för idag och ska precis öppna dörren när han tittar intensivt på henne och ler. Han närmar sig henne med utsträckt arm och hon tror att han vill skaka hennes hand. Så är inte fallet, utan hans hand vilar på hennes gravidmage och han kommer mycket nära henne, kysser henne på kinden och viskar “tack” i hennes öra. Sjukgymnasten är förvånad och chockad över hans beteende - hon hade inte sett det komma alls. Hon känner sig förvirrad och tänker hur i hela friden kunde han tro att han hade rätt att agera så? Hon är också generad för att hon inte sa ifrån och satte en gräns.

Knüllövningen

På sjukgymnastikkliniken tränar en yngre kvinnlig sjukgymnast med en patient. Patienten är en man på cirka 70 år och han kommer regelbundet en gång i veckan på grund av en kronisk, progressiv sjukdom. Patienten har varit på kliniken i många år och känner till platsen och sjukgymnasterna väl. Han är en glad typ, bor ensam och det är tydligt att konsultationerna också är ett socialt andrum för honom. Under just detta träningspass skulle sjukgymnasten visa honom en uppvärmningsövning för höften och nedre ryggen.

Patienten och sjukgymnasten står ensamma i gymmet och terapeuten visar patienten hur han ska lägga händerna på höfterna och göra stora cirklar med höfterna. Istället för att sätta igång med övningen börjar patienten skratta. Han tittar på sjukgymnasten och berättar att denna övning brukade kallas "knüllövningen" när han var i militären. Sjukgymnasten avbryter övningen och tittar på patienten. Hon är väl medveten om att patienten kan vara mycket skämtsam och lite småfräck, men den här kommentaren gjorde henne obekvämt. Hon försöker samla sig och svarar att kommentaren var ganska opassande. Patienten fortsätter att skratta och sjukgymnasten får inte intrycket av att han förstod att hon menade det. Hon fortsätter att visa fram samma övning och bibehåller en allvarlig ton när hon vägleder honom.

Han följer hennes instruktioner och träningen fortsätter i 20 minuter. Sjukgymnasten sitter igen med en känsla av att inte tas på allvar när patienten tillåter en så platt och olämplig kommentar mitt i träningen. Hon vet att hon kommer att möta patienten igen vid samma tid nästa vecka.
